

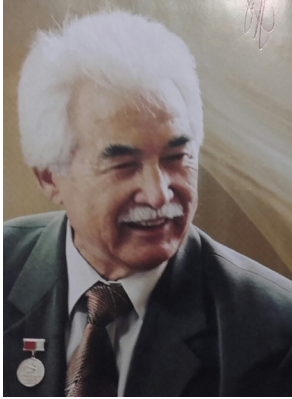
YİTİRDİKLERİMİZ

TÜRK DÜNYASI, Dil ve Edebiyat Dergisi/*TURKISH WORLD*, Journal of Language and Literature
Issue: 43 (Bahar-Spring 2017) - ISSN: 1301-0077 Ankara, TURKEY
DOI Numarası/DOI Number: 10.24155/tdk.2017.25

AHMET SÜLEYMANOV

Ahat SALİHOV*

Gülнар YULDIBAYEVA**

Filoloji bilimleri doktoru, profesör, Rusya Federasyonu ve Başkurdistan Cumhuriyeti bilim emektarı, Başkurdistan Cumhuriyeti kültür emektarı, Başkurdistan Cumhuriyeti Bilimler Akademisi şeref üyesi, Salavat Yulayev adına devlet ödülü ve Celil Kiyekbaayev, Mecit Gafuri, Miftahetdin Akmulla ve Ahmet Zeki Velidi ödülleri ve Salavat Yulayev nişanı sahibi Ahmet Muhametveli oğlu Süleymanov, Başkurdistan Cumhuriyeti Büryen ilçesi Nebi köyünde 15 mart 1939 yılında doğmuştur.

Ahmet Süleymanov 1957'de Büryen ilçesi Baynazar Okulundan mezun olmuştur. 1961 yılında askerlikten dönünce Başkurt Devlet Üniversitesi Filoloji Fakültesi Rus Başkurt bölümünde lisans okumaya başlamıştır. 1967 yılında mezun olduktan sonra memleketi Nebi köyündeki sekiz sınıflık okulda Başkurt dili ve edebiyatı öğretmeni olarak çalışmaya başlamıştır. Üniversite telebesi olduğu dönemden başlayıp ilmî çalışmalara ilgisi olan Ahmet Süleymanov aspiranturaya davet edilmiştir. 1972 yılında Başkurt Devlet Üniversitesi Başkurt Edebiyatı ve Folkloru kürsüsünde hocalık yapmaya başlamıştır. 1991-2002 yılları arasında Rusya Bilimler Akademisi Ufa Bilim Merkezi Tarih, Dil ve Edebiyat Enstitüsünde Folklor ve Sanat Bölümü Başkanı görevini yürütmüştür.

* PhD, Rusya Bilimler Akademisi Ufa Bilim Merkezi Tarih, Dil ve Edebiyat Enstitüsü Doğu El Yazmaları Bölümü Başkanı.

** PhD, Rusya Bilimler Akademisi Ufa Bilim Merkezi Tarih, Dil ve Edebiyat Enstitüsü Folklor Bölümü.

Ahmet Süleymanov 1991’de M. V. Lomonosov adına Moskova Devlet Üniversitesinde filoloji bilimleri doktorasını savunmuştur.

2002-2006 yılları arasında Tüm Dünya Başkurtları Kurultayı İcra Komitesi Başkanı olmuştur. 2006 yılından vefatına kadar Miftahetdin Akmulla adına Başkurt Devlet Pedagoji Üniversitesi Başkurt Edebiyatı ve Sanatı Kürsüsünde profesör olarak çalışmaya devam etmiştir.

Prof. Dr. A. Süleymanov, Başkurt halk edebiyatını derleyen ve bu konuda büyük hizmetler veren bir bilim adamıdır. O bilhassa destan (эпос), rivayet (риуәйәт), efsane (легенда), masal (әкиәт), latayif (кәләмәс) gelenekler (йола), çocuk folkloru (балалар фольклоры) alanlarında çok önemli eserler yazmıştır.

Bilim adamının Başkurt folkloru alanında iki yüzden fazla makalesi çeşitli monografilerde, kitaplarda, hakemli ilmî dergilerde, yayımlanmış; uluslararası sempozyumlarda sunulmuştur. Bundan başka farklı dergi ve gazetelerde de pek çok makale neşretmiştir. Toplam 400’den fazla ilmî eseri olan Ahmet Süleymanov’un 30’dan fazla monografisi, 40’tan fazla üniversite ve lise ders kitabı da bulunmaktadır.

Ahmet Süleymanov hayat konulu Başkurt masalların ana konusu ve kuruluşunun özellikleri hakkındaki *Başkurt Halk Hayat Konulu Masalları: Rепertуvar ve Kuruluşu* (“Башкирские народные бытовые сказки: сюжетный репертуар и поэтика”, Ufa, 1994), *Hayat Hakkındaki Masallar: Tür Özellikleri* (“Тормош-көнкүреш әкиәттәре: Жанр үзенсәлектәре, Ufa, 1990), *Başkurt Halk Hayat Konulu Masalları: Süjet İçeriği ve Kuruluşu* (“Башкирские бытовые народные сказки: Сюжетный состав и поэтика», Ufa, 1994), *Masallarda Gerçek* (“Әкиәттә-хәкикәт”, Ufa, 1997), *Masal ve Gerçek* (“Әкиәт һәм ысынбарлык”, Ufa, 1997) monografileri sadece Başkurdistan’da değil, Rusya ve tüm dünya folklor bilimi alanında ciddi araştırmalar olarak tanınmışlardır. Bu kitaplar Başkurt folklorunu öğrenen ve inceleyen bilim adamları için pek gerekli bir kılavuz kitaplar ve bu konuda en ciddi teoretik ve pratik değeri olan bir çalışma hâlindeki monografiler olmuştur.

Türkiye’de Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu tarafından yürütülen “Türk Dünyası Ortak Edebiyatı Projesi”ne Prof. Dr. Ahmet Süleymanov Başkurdistan Koordinatörü olarak katılmıştır. Bu proje zarfında yayımlanmış çok ciltlik *Türk Dünyası Edebiyatı Tarihi*, *Türk Dünyası Edebiyat Kavramları ve Terimleri*, *Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi* ve *Türk Dünyası Edebiyat Metinleri Anptolojisi* kitapları için Başkurt edebiyatı ile ilgili çalışmalara aktif olarak katılarak ve koordinatörlüğünü yürüterek Başkurt edebiyatının dünyaca tanınmasına vesile olmuştur. Bu çalışmalarda da Başkurt folkloruna büyük önem verilmiştir.

Folklorcu bilim adamı olarak Ahmet Süleymanov *Başkurt Halk İjadi* (Башкорт халык ижады) adındaki çok ciltli araştırmanın yayımlanmasına

da katkıda bulunmuştur. Bu külliyatlar içerisinde onun tarafından “Masallar” (“Әкиәттәр»), “Masallar, Rivayetler, Hatıralar, Âşıklar İjadi” (Әкиәттәр, риуәйәттәр, хәтирәләр, сәсәндәр ижады), “Latifeler” (Көләмәстәр), “Novellistik Masallar” (Новеллистик әкиәттәр), “Destan” (Эпос), “Yazılmış Kıssa ve Destanlar” (Язма қисса һәм дастандар) vs. ciltleri neşredilmiştir. Bu çok önemli çalışmalar Başkurt ilminde ve folklorunda önemli bir yere sahip olmuştur.

Halk edebiyatı örneklerini toplamak, yeni nesillere aktarmak, halkımızın dilini, edebiyatını, medeniyetini yaşatmak için çok önemlidir. Bu alanda da Ahmet Süleymanov’un çalışmaları çoktur. Onun başkanlığında 1963 yılında başlayıp bugüne kadar Başkurdistan, Kurgan, Çelyabinsk, Orenburg, Perm bölgelerinin çeşitli ilçelerinde saha araştırmaları yapılmıştır. İlmî seyahat sırasında bulunmuş ve kaydedilmiş her bir bilgi, halk edebiyatı örneğini kendi çalışmalarında kullanarak ortaya çıkartmaya, araştırmacılara ulaştırmaya çalışmıştır.

İlmî araştırmalarının yanı sıra Başkurtların tanınmış şahsiyetlerinden Miftahetdin Akmulla, Şeyhzade Babiç, Mecit Gafuri, Muhametşa Burangulov, Hediye Davletşina, Celil Kiyekbayev, Mustay Kerim, Rif Miftahov, İrek Kinyebulatov, Ravil Bikbayev, Timergali Kilmuhametov, Finiyet Kunafin ve başkalarının hayatı ve faaliyetleri hakkında pek çok yazılar hazırlamıştır. Bu yazıları da Başkurtların kültürünü, tarihini, bugünkü durumunu açıklamaya, yeni kuşak nesillere bilgi ulaştırmaya ve eğitmeye yardım edecektir.

Bilim adamının *Akıllı Hesabı Bilir* (Иңле иҗәп белер, Ufa, 2002), *Dikkatli Olalım, Tarafsız Olmayalım* (Аң булайык, ғәмһез булмайык!, Ufa, 2003) adlı makale ve *Her Mücadele Benim İçin Hakikat* (Һәр мөгҗизә-миңә хәкикәт, Ufa, 2007) şiirler kitapları okurlar tarafından sıcak karşılanmıştır.

Ahmet Süleymanov Başkurt kültürüne büyük katkı sağlamış Ak Tirme Millî Kültür Derneğinin kurucularının biridir. Derin bilgilere sahip bilim adamı halk kültürü ve sanatı ile ilgili “İrendek Mondarı”, “Monlo Garmun” ve “Ozon Köy” kurayıcılar yarışmalarının jüri üyesi de olmuştur.

Prof. Dr. Ahmet Süleymanov’un üç çocuğu olup oğlu Celil Süleymanov Başkurdistan Cumhuriyeti Şeyhzade Babiç Ödülü ve Başkurdistan Cumhuriyeti Emektar Ressamı unvanı sahibidir. Büyük kızı Dr. Leysan İtkulova Başkurt Devlet Üniversitesi Etik, Estetik ve Dinler Tarihi Kürsüsünde çalışmaktadır. Küçük kızı Dr. Nerkes Hubitdinova ise Rusya Bilimler Akademisi Ufa Bilim Merkezi Tarih, Dil ve Edebiyat Enstitüsünün Edebiyat Bölümünde çalışmaktadır.

Folklor alanında pek çok öğrenciler yetiştirmiş Ahmet Süleymanov 21 Kasım 2016 vefat etmiştir.

